

1. נור אבו עביד, ת"ז 513567356, (קטינה) מנס ציונה, באמצעות אביה, פרחאן אבו עביד.
2. חמזה אבו עביד, ת"ז 207227513, (קטין) מנס ציונה, באמצעות אביו, פרחאן אבו עביד.
3. דועא אבו עביד, ת"ז 318465366, (קטינה) מנס ציונה, באמצעות אביה, פרחאן אבו עביד.
4. סהאם אבו עביד, ת"ז 308407170, (קטינה) מנס ציונה, באמצעות אמה שוק אבו עביד.
5. עמאד אבו עביד, ת"ז 311306419, (קטין) מנס ציונה, באמצעות אמו שוק אבו עביד.
6. אחמד אבו עביד, ת"ז 208010066, (קטין) מנס ציונה, באמצעות אמו שוק אבו עביד.
7. פרחאן אבו עביד ת"ז 059900944, רח' המניין הראשון 3 נס-ציונה.
8. שוג אבו עביד ת"ז 057556045, רח' המניין הראשון 3 נס-ציונה.
9. עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל (ע"ר).
באמצעות עוה"ד מוראד אלסאנע ו/או חסן ג'בארין ו/או ארנה כהן
ו/או מרוואן דלאל ו/או סוהאד בשארה ו/או עביר בכר ו/או עאדל
בדיר ו/או סאוסן זהר, מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט
הערבי בישראל, רח' רגר 28/35 באר שבע טל': 08-6650740 טל
נייד: 050-3379118, פקס: 08-6650853.

העותרים

- נ ג ד -

1. עיריית נס ציונה.
רח' הבנים 9, נס ציונה טל: 08-9383801, פקס: 08-9301688.
2. משרד החינוך.
רח' שבטי ישראל 34, ירושלים 91911
באמצעות פרקליטות המדינה, רח' צאלח אדין 29 ירושלים

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזה עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים או מי מהם, והמורה להם לבוא וליתן טעם:

- מדוע לא ימשיכו לארגן ולהסיע את העותרים 1-6, המתגוררים בנס ציונה (להלן: "העותרים") לבית ספרם, בית ספר ג'ואריש-רמלה ברמלה, כפי שזה נעשה עד כה על-ידי המשיבה 1 בשנים קודמות.

בקשה למתן צו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו ביניים המורה למשיבים להמשיך ולהסיע את העותרים 1-6 אל בית הספר ברמלה, עד למתן החלטה אחרת בעתירה זו או הכרעה סופית.

ואלה נימוקי הבקשה לצו ביניים

- א. מקורה זכותם של העותרים להסעות, סעד העתיר, הינו בחוק, בתקנות, ובחוזרי מנכ"ל של משרד החינוך. חקיקה זו מציינת במפורש את חובתם המשיבים להסיע את העותרים לבית ספרם על מנת לספק להם חינוך.
- ב. יתרה מזה, המשיבים הסיעו את העותרים לבית ספרם שנים רבות עובר להפסקת הסעתם, דבר שמעיד על חובתם החוקית לספק את זכות התלמידים להסעות.
- ג. המצב הקיים בו המשיבים אינם מסיעים את העותרים פוגע בזכויות יסוד חוקיות של העותרים ו גורם להם נזקים חינוכיים ללא תקנה, מחר והוא עלול להביא לפגיעה בהישגי התלמידים ולגרום לנשירת חלק מהם ממערכת החינוך.
- ד. למימד הזמן חשיבות רבה בעניין עסקינן, וכל יום נוסף מהווה המשך הפרתם של הוראות החוק, פגיעה בזכויות חוקיות של הילדים, וגרימת נזקים רבים הן לילדים והן להוריהם והם לחברה בכללותה.
- ה. למשיבים לא ייגרם נזק, או לא יגרם נזק שלא ניתן לתקנו באם יינתן צו ביניים, בעוד לעותרים הנזק הינו וודאי והוא בלתי הפיך.
- ו. מן הדין ומן נצדק להיענות לבקשה למתן צו ביניים בנסיבות העניין.

בקשה לקיום דיון דחוף בעתירה

- בית המשפט הנכבד מתבקש בזה להורות על קיום דיון דחוף בעתירה, מהנימוקים כדלקמן :
- א. עניינה של העתירה בזכותם העותרים להסעות לבית ספרם חלק אינטגרלי מזכותם הבסיסית לחינוך חובה חינוך בהתאם לחוק לימוד חובה, תשי"ט-1949 (להלן: החוק).
 - ב. זכות העותרים להסעות הינה זכות חוקית המעוגנת בהוראות החוק וחוזרי מנכ"ל של משרד החינוך. מצב בו המשיבים אינם מסיעים את העותרים ואינם מקיימים את חובותיהם הינו הפרה בוטה להוראות החוק, ומביא לפגיעה בשלטון החוק.
 - ג. הפסקת הסעת העותרים לבית ספרם נוגדת את הדין, פוגעת בזכויות יסוד של הילדים וגורמת להם נזק ללא תקנה.
 - ד. עיכוב בדיון יביא לפגיעה בזכות הילדים לחינוך חובה ועלול לגרום לנשירתם ממערכת החינוך ולאובדן טוטלי של הזכות לחינוך.
 - ה. קיום דיון דחוף בעניין חשוב להפסקת הפגיעה בזכויות יסוד וזכויות אחרות של העותרים, והקטנת הנזק שנגרם בכל יום לעותרים, וכן על מנת למנוע את נשירם ממערכת החינוך. על כן למימד הזמן חשיבות רבה בעניין כפי שצוין נשיא בית המשפט העליון, כבוד השופט אהרון

ברק בפרשת בוצר כי: "עלינו להדגיש את ממד הזמן. החודשים חולפים. ההמתנה גוזלת זמן. העותר זכאי לטיפול בעניינו במהירות ראויה"
 בג"ץ 1081/93 שחר בוצר נ' מועצה מקומית מכבים-רעות" נ (1) 19, 29.

אי לכך, מן הדין ומן הצדק לקיים דיון דחוף בעתירה.

ואלה נימוקי העתירה

מבוא

עניינה של העתירה הינו בפגיעה בזכותם היסודית של ילדים לחינוך. העותרים, התלמידים והוריהם, מתגוררים בנס ציונה מזה שנים רבות, ההורים מתגוררים בנס-ציונה משנת 1960 לערך, והילדים נולדו שם. בשנת הלימודים תשס"ה הפסיקה עיריית נס-ציונה את שירות הסעת הילדים לבית ספרם גיוראיש ברמלה המרוחק כ 12 ק"מ ממקום מגוריהם. זאת למרות שהמשיבה 1 סיפקה לתלמידים שירותי הסעה מספר שנים עובר להפסקת ההסעות, ולמרות שהעותרים מתגוררים בפועל בתחום השיפוט של המשיבה 1, והם זכאים לשירותי הסעות הן ע"פ חוק לימוד חובה והן ע"פ הקריטריונים של חוזר מנכ"ל משרד החינוך בעניין מסרבת המשיבה 1 להסיע את הילדים אל בית ספרם.

משיבה 2 אינה כופרת בזכות העותרים להסעות כחלק מזכותם לחינוך. והיא מציינת כי "רשות מקומית חייבת לארגן הסעה לתושבים המתגוררים בתחומה", אך אינה אוכפת את זכות העותרים או מספקת להם פתרון אחר.

הפסקת הסעת העותרים לבית ספרם מהווה פגיעה קשה בזכותם של התלמידים לחינוך, כפי שיפורט בעתירה.

הצדדים לעתירה:

1. העותרים 1-6 הינם תלמידים המתגוררים בתחום עיריית נס ציונה הלומדים בבית ספר גיוראיש ברמלה. עד להפסקת ההסעות הם היו מוסעים על ידי עיריית נס ציונה ומשרד החינוך לבית הספר ברמלה. (להלן: "התלמידים")
2. העותרים מס' 7 ו 8 הינם הוריהם של התלמידים המתגוררים בנס ציונה, ומוסעים לבית ספר ברמלה. (להלן: "ההורים").
3. העותרת מס' 9, עדאלה, ארגון זכויות אדם, עמותה רשומה כדין שלא למטרות רווח, לא ממשלתית ובלתי מפלגתית, אשר נוסדה בנובמבר 1996 כמרכז משפטי עצמאי הפועל לקידום זכויות האדם בכלל והמיעוט הערבי בפרט.
4. משיבה מס' 1 הינה רשות מוניציפאלית, בתחומה מתגוררים העותרים 1-8 והיא חייבת, ע"פ דין, לארגן להם הסעות למוסדות חינוך.
5. משיב מס' 3 הינו משרד החינוך, המשרד הממשלתי המופקד על יישום חוק חינוך חובה, והסעת התלמידים למוסדות חינוך כחלק מיישום החוק. משרד החינוך מארגן וממן ביחד עם הרשויות המקומיות את הסעת התלמידים למוסדות החינוך בהן הם לומדים, בהתאם לחובתו ע"פ דין.

העובדות

6. התלמידים הם תושבי נס ציונה, והם מתגוררים בתחום השיפוט של העירייה מיום היוולדם. ההורים רשומים כמתגוררים בנס-ציונה בכתובת: רחוב המניין הראשון 3 נס ציונה, הכתובת הקרובה ביותר למקום המגורים שלהם וזאת בהעדר כתובת למקום מגוריהם. העותרים רשומים במרשם האוכלוסין כתושבי נס-ציונה, והם מתגוררים בפועל בתחום שיפוטה של עיריית נס-ציונה (משיבה מס' 1).

7. הורי התלמידים מתגוררים בנס-ציונה משנת 1960. בתיהם שוכנים ליד איזור התעשייה הישן צמוד לבתים של תושבי נס ציונה, במרחק של כ-700 מטרים בלבד מן הבתים ברחוב החרש בנס-ציונה, והם מתגוררים באיזור הזה משנת 1960, בידיעתה המלאה של המשיבה מס' 1. מצ"ב תשריט של החלק הדומי מזרחי של העיר ובו מצויין מקום מגורי בעותרים מסומן באדום, התשריט מסומן 1/ע

8. העותרים מתגוררים מחוץ לקו הכחול (קו הבניין) של העיר, ומסיבה זו לבתיהם אין כתובות. במציאות זו ועל מנת לקבל את השירותים הבסיסיים לחיי אדם הם נאלצים להירשם כמתגוררים מגורים מוכרת ע"י המשיבה 1. כך הם השתמשו בכתובתו של אחד החברים שגר ברחוב המניין הראשון 3, בסמוך לביתם, זאת על מנת לקבל את השירותים הבסיסיים כמו דואר ושירותי בריאות ורווחה. לשם הם מקבלים את הדואר **ואלמלא רישום זה הם היו חסרי כתובת.**

9. האדמות עליהן הם מתגוררים הינן אדמות פרטיות, הרשומות כחלקות 25, 225, גוש 3850, והן ממוקמות בתחום שיפוטה של המשיבה 1, כמצויין בתשריט 1/ע הנ"ל.

10. מרכז חייהם של העותרים הינו בעיר נס-ציונה. שם הם חיים, עובדים ומגלדים את בניהם מזה שנים רבות. העותרים פוקדים בחיי היום יום את המוסדות הממשלתיים, את בתי המשפט, את קופות החולים וכיוצ"ב וחלק מילדיהם לומדים במוסדות החינוך בנס-ציונה. **ראו תצהירו של פרחאן אבו עביד.**

11. העותרים 6-1, ילדיהם של העותרים 7, ו-8 הם תלמידים שלומדים בית הספר הממלכתי ג'ואריש שברמלה מרחק של כ-12 ק"מ, זאת בהעדר מסגרת חינוך מתאימה לצרכיהם בנס ציונה. עובר לשנת הלימודים תשס"ה המשיבה 1 הסיעה אותם לבית ספרם בג'ואריש בהתאם לחובתה ע"פ דין. הסדר זה נמשך שנים רבות במשך שנים אלו (כ-3 שנים).

12. בסוף חודש אוגוסט 2004, או בסמוך למועד זה, החליטה המשיבה 1 להפסיק את הסעת התלמידים לבתי ספרם באופן מיידי בטענה שהורי התלמידים אינם מתגוררים בכתובת בה הם

מסרו לעירייה, היינו רח' המניין הראשון 3, נס ציונה. המשיבה הפסיקה את שירותי הסעת העותרים ללא כל הודעה בכתב או בע"פ אל העותרים או מי מהוריהם.

13. להורים נודע אודות החלטתה השרירותית של המשיבה 1 דרך מקרה. זאת כשעותר מס' 7 פנה, בסמוך לפתיחת שנת הלימודים, למשיבה 1 במטרה לרשום את הילדים ולהסדיר את עניין ההסעות של התלמידים כנהוג בכל שנה.

14. כך בהתראה קצרה ביותר מצאו ההורים את עצמם ללא הסעות לילדיהם. וכך הם נאלצו להתארגן באמצעים הנמצאים ברשותם על מנת להסיע את ילדיהם לבית הספר.

15. ההורים החלו להסיע את ילדיהם ברכביהם הפרטיים בימים בהם דמני עבודתם מאפשרים זאת. בימים בהם לא מצליחים ההורים להסיע את הילדים, הילדים נותרים בבית ולא הלכו לבית הספר במרביתם. חלק מן הילדים, בלית ברירה, נאלצים ללכת לבית הספר בכוחות עצמם, בתחבורה ציבורית ובטרמפים בחלק מן המקרים.

16. כתוצאה מהעדר תחבורה מסודרת מגיעים הילדים באיחור רב לבית הספר. כפי שמעידה הנהלת בית הספר במכתביה להורי העותרים בה היא מתריעה על איחורים יום יומיים של התלמידים שגורמים לאובדן השעות הראשונות של הלימודים שהן השעות החשובות. דבר זה מביא, ללא ספק, לפגיעה בהישגי התלמידים כתוצאה מהיעדרותם לתקופות ממשוכות מן הלימודים והאיחורים היום יומיים ועלול להביא לנשירת חלק מן התלמידים ממערכת החינוך. ראו מכתבה של מנהל ביי"ס ג'ואריש-רמלה גב' נ. אבו עאמר מנובמבר 2005. מצ"ב ומסומן ע/2.

17. עוד יצויין כי הסעת התלמידים ע"י הוריהם מטילה על ההורים מעמסה קשה ולפעמים בלתי אפשרית, היא מחייבת אותם לאחר לעבודתם או לוותר על ימי עבודה על מנת להסיע את ילדיהם לבית הספר. בנוסף, היא מטילה עליהם נטל כלכלי כבד אשר נושאים בו ההורים ללא השתתפות המשיבים 1, ו 2 ללא כל הצדקה. המשיבים מנצלים את תמימות של ההורים וחוסר מודעותם לזכויותיהם וזכויות בניהם, מנשלים אותם מן הזכויות החוקיות שלהם, ומפלים אותם לרעה לעומת ילדים והורים אחרים, שמקבלים הסעות חנם מכח הוראות הדין.

פניות העותרים ומצוי ההליכים

18. הורי העותרים פנו אישית אל המשיבה 1 מספר רב של פעמים וביקשו שהם יבטלו את החלטת ויספקו הסעות לילדים. ההורים הסבירו לממונים על ההסעות בעיריית נס ציונה (מר שלום אייל, ומזכרת ההסעות גב' אילנה נעמן) כי הם זכאים להסעות וכי הם מתגוררים בנס ציונה זה שנים רבות, אך נציגי המשיבה סירבו בתוקף לחזור בהם מהחלטת ולהסיע את הילדים (העותרים), ומסרו להם כי ילדיהם אינם זכאים להסעות וסירבו להסיע את ילדיהם.

19. ביום 2 ינואר 2006 פנתה העותרת 9, עדאלה-המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל, בשם העותרים אל המשיבות 1 ו 2 בעניין החלטתם על הפסקת ההסעות וביקשה לחדש את ההסעות של הילדים. העתקים מהפנייה הנ"ל נשלחו לראש העיר ולמנהלת אגף החינוך בעיריית נס ציונה.

מצ"ב העתק הפנייה מסומן ע/3.

20. בתשובת המשיבה 2, מיום 10 ונואר 2006, ציין מר י. ברדוגו כי: "רשות מקומית חייבת לארגן הסעה לתושבים המתגוררים בתחום הרשות" הוא הוסיף וציין כי בין העותרים לעירייה יש חילוקי דעות אם העותרים מתגוררים בתחום העיר, וכי היועצת המשפטית של העירייה בודקת את הסוגיה, ולכשתסיים היא תודיעכם את תוצאותיו.

מצ"ב העתק המכתב, מסומן ע/4.

21. מהמשיבה 1 לא נתקבלה כל תשובה למרות דחיפות העניין. אי לכך ביום 15 ינואר 2006 פנתה העותרת 9, בשנית אל מר שלום אייל בתזכורת, שגם היא לא זכתה לתשובה.

מצ"ב העתק הפנייה, מסומן ע/5.

22. בנוסף, ולאור תשובתו של מר ברדוגו, פנתה העותרת 9, ביום 16 ינואר 2006, אל היועצת המשפטית של המשיבה 1, עו"ד מנדלמן כהן צירפה את הפניות אל נציגי המשיבה ותשובתו משרד החינוך בעניין ודרשה את התערבותה על מנת להביא להסעת התלמידים. **אך גם ממנה לא**

נתקבלה כל תשובה למרות הבטחותיה הטלפוניות לב"כ העותרים מיום 17.1.06.

מצ"ב העתק הפנייה, אשר מסומן ע/6.

23. אך למרות חשיבות העניין ועיגון הזכות לחינוך, וההסעות למוסדות חינוך בהוראות החוק, ולמרות עמדתו הברורה והחד משמעית של משרד החינוך, בה הוא ציין כי הרשות המקומית חייבת לארגן הסעות לתלמידים בתחומה, ולמרות העובדה הברורה שהילדים מתגוררים בתחום העיר נס-ציונה, המשיכה המשיבה 1 בסירובה לספק שירותי הסעה לתלמידים. לאור זאת, ולנוכח עמדת המשיבות 1 ו-2 הנ"ל, לא היה מנוס מהגשת עתירה זו כדי להבטיח זכותם לחינוך של התלמידים העותרים.

הטיעון המשפטי

הזכות להסעה למוסדות חינוך

24. קיום הזכות להסעה למוסדות חינוך שמהווה חלק מקיום מוסדות החינוך הינו באחריותם המשותפת של משרד החינוך ושל הרשות המקומית. עפ"י הדינים הנ"ל, ועפ"י חוזרי מנכ"ל משרד החינוך הנוגעים בדבר, חובת ארגון ההסעות וביצוען בפועל חלה על הרשויות המקומיות,

"א. המרחק המזערי בין מקום המגורים לבית הספר הקרוב ביותר המצדיק השתתפות בהוצאות ההסעה הוא:
- לתלמידים מגן חובה ועד כיתה ד' (ועד בכלל): מ-2 ק"מ.
- לתלמידים מכיתה ה' ומעלה: מ-3 ק"מ.

31. על כן אין ספק בדבר זכותם של העותרים המתגוררים במרחק של כ-12 ק"מ מבית הספר שלהם ברמלה, להסעה למוסד החינוך שלהם גם ע"פ מבחן המרחק שקבע משרד החינוך בחוזר המנכ"ל בעניין. ולכן לאור המצויין לעיל, העותרים זכאים להסעה לבית ספרם ע"פ כל המבחנים של חוזר מנכ"ל משרד החינוך הנ"ל.

פגיעה בזכות לחינוך

32. הזכות לחינוך מעוגנת בחוקים רבים בראשם חוק לימוד חובה, התש"ט-1949, אשר קובע בסעיף 6 את עצם הזכות לחינוך, ומטיל על המשיבים את חובת אספקת החינוך וקיום הזכות.

33. סעיף 3 לחוק זכויות התלמיד קובע כי:

"כל ילד ונער במדינת ישראל זכאי לחינוך בהתאם להוראות כל דין".

34. ועוד. הזכות לחינוך הוכרה כזכות יסוד על-ידי הפסיקה כפי שציינ בית משפט זה בעניין יתד נ' משרד החינוך, בקובעו כי:

"זכות היסוד לחינוך – יצירת החוק, המשפט הבינלאומי והפסיקה – עומדת על רגליה שלה, ללא קשר הכרחי לזכות לכבוד האדם הקבועה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו".

בג"צ 2599/00 יתד – עמותת הורים לילדי תסמונת דאון נ' משרד החינוך, פ"ד נו (5) 834, 843.

נגישות הזכות לחינוך

35. הנגישות למוסדות חינוך מהווה תנאי מוקדם למימוש הזכות לחינוך והיא אף נחשבת לחלק ממנה. החובה לספק הסעות לתלמידים בחינוך הרגיל נגזרת מהזכות הבסיסית לחינוך והיא נועדה לסייע ביישומה של חוק לימוד חובה, תש"ט – 1949 (להלן – חוק לימוד חובה), שבא להבטיח חינוך חנם, זמין ונגיש לכל ילד במדינה. מכאן שכל פגיעה בנגישותם של תלמידים במערכת החינוך למוסדות חינוך היא למעשה פגיעה בזכותם לחינוך.

36. מימוש הזכות קשור ישיר במידת הגישה אל מוסדות החינוך, ויש צורך במציאת פתרון הולם את המציאות המיוחדת בה הם חיים העותרים על מנת להבטיח כי אלה יהיו נגישים לתלמידים. בעניין זה ציין כב' השופט ברק כי:

"אין די בהצהרה לפיה מוסדות חינוך קיימים. צריך להבטיח כי אלה יהיו נגישים לתלמידים המבקשים ללמוד בהם." [ההדגשה הוספה]

בג"ץ 5108/04 אבו ג'ודה נ' שרת החינוך לא פורסם [פדאור 04 (9) 757].

37. באשר לזכות אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים, דוגמת העותרים, לחינוך וזכותם להסעות למוסדות חינוך נאותים, בית משפט זה ציין בעניין אבו ג'ודה הנ"ל כי:

"במקרה שלפנינו מדובר באוכלוסייה שיש לה צרכים מיוחדים. אין בסביבת מגוריה שירותי חינוך אלטרנטיביים מוכרים. הקילומטרים המפרידים בין כפרי העותרים לבין מוסדות החינוך, בהינתן היעדר דרכי גישה סלולות, יכולים להתארך עשרות מונים בהינתן תנאי מעבר קשים בגין פגעי מזג האוויר. במצב דברים שכזה קיים חשש כי לא יוכלו הילדים בני השלוש והארבע להגיע לגנים המיועדים להם ביישובים המוסדרים, ובכך לא תוגשם עמדת המשיבים עצמה לפיה הם מכירים בחובתם לספק שירותי חינוך לילדי העותרים". (אבו ג'ודה, 10)

38. הזכות לחינוך נגיש מעוגנת היטב גם במשפט הבינלאומי. בסעיף 28 לאמנת האו"ם בדבר זכויות הילד, (שאושרה על ידי מדינת ישראל בשנת 1991) נקבע כי, המדינות החברות מכירות בזכותו של הילד לחינוך ומתוך כוונה להשיג זכות זו בהדרגה, על בסיס הזדמנות שווה והן ידאגו כי יהיה חינוך יסודי חובה חנם פתוח לכל; להלן הנוסח האנגלי (המחייב):

Article 28

1. States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular:
 - (a) Make primary education compulsory and available free to all;

39. בדומה, סעיף 13 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, שאותה אשררה מדינת ישראל, נקבעה החובה לספק חינוך חובה חנם זמין ונגיש לכל.

Article 13

1. The States Parties to the present Covenant recognize the right of everyone to education. [...]
2. The States Parties to the present Covenant recognize that, with a view to achieving the full realization of this right:
 - (a) Primary education shall be compulsory and available free to all;
 - (b) Secondary education in its different forms, including technical and vocational secondary education, shall be made generally available and accessible to all by every appropriate means, and in particular by the progressive introduction of free education;
 - (c) Higher education shall be made equally accessible to all, on the basis of capacity, by every appropriate means, and in particular by the progressive introduction of free education;

40. הנה כי כן, הפסקת שירותי ההסעה של העותרים אינה מפרה את החובה החקוקה לספק הסעות לתלמידים במערכת החינוך בלבד, אלא היא אף מהווה פגיעה ישירה בזכותם היסודית של התלמידים לחינוך, והן בזכותם של העותרים כילדים, זכות מוגנת היטב באמצעות האמנה לזכויות הילד וחקיקה שאישררה אותה והגנה עליה.

41. מניעת ההסעות מן העותרים, למרות שהם מתגוררים בתחום הרשות של נס-ציונה הינו מעשה שמפלה את הילדים העותרים לעומת ילדים אחרים במדינה. אפליה זו הינה קשה ועמוקה לאור העובדה שהיא מופנית כלפי מיעוט קטן, חלש המשתייך ללאום האחר. ראו בעניין זה את דברי כב' השופטת דורנר בעניין אליס מילר בציננה כי:

"בסוגים מסוימים של הפליה לרעה על רקע קבוצתי, ובתוכם הפליה מחמת מין, כמו גם הפליה מחמת גזע. ביסודה של הפליה כזו עומד ייחוס מעמד נחות למופלה, מעמד שהוא פועל יוצא ממהותו הנחותה כביכול. בכך טמונה, כמובן, השפלה עמוקה לקורבן הפליה." בג"צ 4541/94 אליס מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט (4) 132, 94

42. בנוסף, הסעת הילדים מטילה על ההורים נטל כלכלי כבד אשר נושאים בו ההורים ללא השתתפות המשיבים 1, ו 2 ללא כל הצדקה, ובשונה מהורים אחרים במדינה שילדיהם זוכים להסעות חינם מכח הוראות הדין גם היא, ללא ספק, מפלה את העותרים 7, ו- 8 (הורי התלמידים).

חוסר הגינות ופגיעה באינטרס ההסתמכות

43. במקרה זה, השיקול של פגיעה בזכותם לחינוך של התלמידים, הינו שיקול כבד, שיש לתת לו משקל ראוי בכל החלטה על הפסקת ההסעות. למעשה, מאז קבלת ההחלטה נאלצים תלמידים אלה להסתדר לבד. הורי התלמידים נאלצים להסיע אותם לבית ספר בכל יום, כך נאלצים התלמידים לנסוע לבית הספר מוקדם מדי או מאוחר מדי הכל בהתאם לזמנם הפנוי של הוריהם שעובדים לפרנסתם. כך הילדים מגיעים לעתים קרובות באיחור לבית הספר, הכל בהתאם ליכולות ההורים וזמני עבודתם. וכשאינן להורים זמן הם נאלצים להישאר בבית ללא חינוך כלל. כך הם מאבדים זמן חינוך רב ונגרם להם נזק ללא תקנה כתוצאה מהיעדרויות הרבות מבית הספר.

44. לנוכח חשיבותה של הזכות לחינוך, המשיבה 1 לא הייתה רשאית להפסיק את ההסעות, בטרם מציאת פתרון תחבורתי להסעתם של תלמידי השכונה לבתי ספרם.

45. הפסקת ההסעות פוגעת לא רק בזכותם של התלמידים לחינוך, אלא גם בציפייתם המוצדקת של התלמידים והוריהם להסעה במהלך שנת הלימודים הנוכחית. ציפייה זו מקורה בין היתר בעובדה, כי עיריית נס ציונה סיפקה שירותי הסעה לתלמידים במשך שנים רבות, ומעולם לא העלתה טענה כלשהי באשר לאספקת השירות. חובת ההגינות, המוטלת על העירייה בהיותה גוף ציבורי, מחייבת שלא לפגוע באינטרס ההסתמכות של התלמידים בכל הנוגע למימוש הזכות להסעה למוסדות חינוך.

46. החובה להתחשב באינטרס ההסתמכות וביציפויות הלגיטימיות של הפרט נקבעה מפורשות בפסיקת בית המשפט העליון. בית המשפט עמד, בפסקי דין רבים, על הפסול, בנסיבות מסוימות, שבהחלה מיידית של החלטות מינהליות, ועל חובת הרשויות להתחשב באינטרס ההסתמכות:

"קביעתן של הוראות-מעבר מתבקשת מן הצורך להתחשב באינטרס ההסתמכות, שהוא אינטרס לגיטימי של הפרט, שההגנה עליו עומדת ביסודם של מספר דינים מתחומי המשפט החוקתי והמינהלי. ראו דפנה ברק-ארז, "הגנת ההסתמכות במשפט המינהלי", משפטים כז (תשנ"ו) 17. חובתן של רשויות שלטוניות להתחשב בהסתמכות, ובמידת-מה גם בציפייה, ולקבוע הוראות-מעבר מקום שבו הוראות אלה דרושות באופן סביר להגנה עליהן, מעוגנת בין השאר בדיני ההגינות, ההשתק, הסבירות, והמידתיות". בג"ץ 5936/97 ד"ר אורן לם נ' מר בן ציון דל, פ"ד נג(4) 673, 687-688.

סוף דבר

47. יוצא אפוא, כי ההגינות מחייבת את המשיבה 1, שלא להחיל את ההחלטה על הפסקת ההסעות מבלי להבטיח פתרון חלופי הולם. כאמור, העותרים הינם תושבי נס-ציונה, ומתגוררים בתחום השיפוט של העיר. היה ויש לעירייה טענות באשר לכתובתם של ההורים או התלמידים, עליה לפנות בהליך מסודר לבירור מקום מגוריהם או תיקונו אם יש צורך. ובוודאי שלא לשלול מהתלמידים את זכותם היסודית לחינוך על ידי הפסקת הסעותם לבית ספרם בעיר רמלה.

48. על כן אסור לפגוע בזכותם של התלמידים להסעה לבתי ספרם, רק בגלל מחלוקת בין המשיבים בשאלת מקום מגוריהם וכתובתם המדויקת של הורי התלמידים. יפים לענייננו דברים שנאמרו על ידי בית המשפט העליון במסגרת הדיון שענינו בהבטחת הנגישות למוסדות חינוך:

"כסבורים היינו לתומנו שחובתה של המדינה לספק חינוך לילדי הבדואים במקום – חובה שאין חולקים עליה - די בה כדי להוסיף ולחייב אותה לדאוג לדרך גישה נאותה לבית-הספר, בלא שהילדים יאלצו לפנות לבית המשפט לקבלת סעד. מסתבר שלא כך סברו הסוברים בשירות המדינה, ומכאן פנייתם של הילדים ועדאלה לבית המשפט בעתירה, כי נודיע למדינה את חובתה המובנת מאליה [...] זכותם היא זכות, וזכות יש לקיים כהילכתה [...]"

בבג"צ 6773/05 גבועה נ' משרד החינוך, (טרם פוסם) החלטה מיום 14.09.05

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צווים כמבוקש בראש העתירה. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בשכ"ט עו"ד ובהוצאות משפט.

ב"כ העותרים

מוראד אלסאנע, עו"ד

24 ינואר 2006

עדאלה, באר שבע,